

HE 154/2021 vp Tukijärjestelmä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Hanne Lohilahti

Erityisasiantuntija, ympäristöministeriö

Maa- ja metsätalousvaliokunta 21.10.2021

Esityksen lähtökohdat

- Kyse harkinnanvaraisesta rahoituksesta, jota voidaan maksaa valtion talousarvion rajoissa.
- Yksi laki kahden asetustasoisen säädöksen sijaan.
- Taustalla rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen merkittävä lisääntyminen viimeisen viiden vuoden aikana.
- Tarve kehittää nykyistä kansallista tukijärjestelmää:
 - Menettelyllisesti;
 - Valtion tukea koskevan Euroopan unionin sääntelyn mukaiseksi
 - Mahdollistamalla avustuksen myöntäminen vahinkojen ennalta ehkäiseviin toimiin valtion varoista.

Keskeiset ehdotukset

- Ehdotetussa laissa säännökset:
 - Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen
 - Viljelysvahinkojen ja eläinvahinkojen johdosta maksettavat korvaukset
 - Maakotkan ja sääksen pesintään perustuvat tuet
 - Avustusten, korvausten ja tukien hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen ja takaisinperintään liittyvistä perusteista, edellytyksistä ja menettelyistä sekä säännökset toimivaltaisista viranomaisista

Avustus ennaltaehkäisevien toimien tukemiseen

- Tavoitteena:
 - vähentää rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen seurauksia sekä lieventää niihin liittyviä riskejä.
- Avustusta voidaan myöntää valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa:
 - viljelys- ja eläinvahinkojen,
 - maakotkan porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen,
 - sääksen kalankasvatuslaitoksille aiheuttamien vahinkojen sekä
 - rakennuksille aiheutuvien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen.
 - luonnollisille henkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille lukuun ottamatta valtion kirjanpitoyksiköitä.
 - tavaroiden ja palveluiden hankintaan, ennaltaehkäisemisestä aiheutuviin työ kustannuksiin sekä tutkimukseen ja kehitystyöhön.
- Avustuksen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin asetuksessa.

Viljelys- ja eläinvahingoista maksettavat korvaukset

- Korvauksia maksettaisiin pääsääntöisesti suorista viljelys- ja eläinvahingoista.
- Korvausta viljelysvahingosta voidaan maksaa maatalouden alkutuotannossa toimivalle yritykselle.
- Korvausta eläinvahingosta voitaisiin maksaa luonnolliselle henkilölle, maatalouden alkutuotannossa toimivalle yritykselle ja paliskunnalle.
- Korvausten myöntämisen edellytyksenä olisi:
 - hakija on tehnyt ilmoituksen vahingosta.
 - vahingon on arvioinut viranomainen, korvauksen myöntävän viranomaisen hyväksymä riippumaton asiantuntija.

Viljelys- ja eläinvahingoista maksettavat korvaukset

- Viljelysvahingon arvo perustuisi:
 - Ruokaviraston määräyksiin normisato- ja yksikköhinnoista.
- Lisäksi voitaisiin korvata:
 - Täydennys- ja uudelleenviljelystä syntyneitä materiaali- ja työkustannuksia (80 % kokonaismäärästä).
 - Jos täydennys- tai uudelleenviljely ei ole mahdollista, voidaan korvata vastaavan sadon välttämättömän hankinnan kustannukset.
- Eläinvahinkojen arvo perustuisi:
 - MMMa eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista (834/2018)
- Lisäksi voitaisiin korvata:
 - Vahingoittuneen eläimen hoitamisesta syntyneitä eläinlääkintäkustannuksia (80 % kokonaismäärästä).

Maakotkan ja sääksen pesintään perustuvat tuet

- Uutena keinona mahdollisuus myöntää avustusta maakotkan aiheuttamien porotalousvahinkojen ja sääksen kalanviljelylaitoksille aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemiseen.
- Tukijärjestelmiin ei pieniä tarkennuksia lukuunottamatta ehdoteta muutoksia suhteessa nykyiseen tukijärjestelmään.
- Maakotkan pesintään perustuva tuki määräytyisi:
 - laskennassa huomioidaan maakotkan reviirillään ravinnoksi käyttämän porolihan arvo sekä tutkimuksista saatu tieto maakotkan ravinnon käytöstä.
- Kalasääksen pesintään perustuva laskennallinen tuki määräytyisi:
 - laskennassa huomioidaan kalanviljelylaitoksen vaikutuspiirissä sijaitsevien poikaspesien määrä ja pesien sijainnin etäisyys laitokselta.

Euroopan unionin valtiontukilainsäädännön soveltaminen

- Jos korvausta, tukea tai avustusta myönnetään taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle, sovellettaisiin Euroopan unionin valtiontukea koskevia säädöksiä.
- Sovellettavaksi tulevat:
 - Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 sekä
 - kalanviljelyvahinkojen osalta kalastus- ja vesiviljelyalan de minimis -tuesta annettu asetus.
 - yhteisen maatalouspolitiikan yhteisen markkinajärjestelyasetuksen (1308/2013) artiklaa 213 (Poroalan kansalliset tuet Suomessa ja Ruotsissa).

Viranomaistehtäviin ja menettelyihin liittyvät säännökset

- ELY-keskusten tehtävät:
 - rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyn edistäminen;
 - vahinkoilmoitusten, korvaus-, tuki- ja avustushakemusten sekä niitä koskevien oikaisuvaatimusten käsitteleminen ja ratkaiseminen;
 - avustuksen, korvauksen ja tuen toimeenpanotehtävät ja niihin liittyvä neuvonta, ohjaus, tiedotus ja valvonta.
 - Kuntien tehtävänä olisi viljelysvahingon sekä tarvittaessa eläinvahingon toteaminen ja arvioiminen.
 - Kunta voisi periä sen viranomaisten suorittamista tehtävistä maksun.
 - Säännökset avustuksen, korvauksen ja tuen hakemisesta, myöntämisen edellytyksistä ja päätöksistä sekä palauttamisesta ja takaisinperinnästä.
- Koulutus ja sähköisten palvelujärjestelmien käyttöönotto tukee viranomaisten työtä.

Muut asiaan liittyvät selvitykset ja toimet

- Selvitys merikotkan porotaloudelle aiheuttamista vahingoista käynnissä ja valmistuu ensi vuonna.
- Selvitys muiden lajien kuin sääksen aiheuttamista vahingoista kalanviljelylaitoksille käynnistetään vielä tämän vuoden aikana.
- Ensi vuonna tarkoitus käynnistää selvitys, joka koskee pyydyksiin jääneiden, merimetson vahingoittamien kalojen aiheuttamia vahinkoja ja niiden suuruutta.

